

ATT FÅ VARA SIG SJÄLV

om livsstilar, identitet, grupptillhörighet och normer

Mikael C. Svensson

LIVSSTIL

- **Livsstil** är hur livet levs, vad man tycker om och livsinnehåll som man väljer själva, men som delas av en grupp.

Exempel:

- I vissa fall kan man hitta synliga tecken på vilken livsstil personen har, exempelvis i form av särskilda kläder, huvudbonad(hatt, sjal, keps) piercing eller tatueringar.
- Det kan också handla om att känna grupptillhörighet, såsom till ett fotbollslag, idrottsklubb, teaterförening.
- Det kan också vara ekonomiskt indelat i låg-medel –höginkomsttagare.

FÅR MAN TILLHÖRA OCH SE UT HUR MAN VILL?

VILKEN GRUPP TILLHÖR VI?

- Är det lätt att se en människas kulturella-bakgrund, sexualitet, etnicitet eller religion?

FÅR MAN TILLHÖRA OCH SE UT HUR MAN VILL?

- Livsstilsprogram på TV som handlar om matlagning, trädgårdsskötsel, fritidsaktiviteter, talar om för oss hur vi borde göra.
- Sociala medier(facebook etc) och reklam, säger att vi SKA ha den senaste mobiltelefonen, dataspelet, klädesplagget.
- Ingen vill hamna utanför.
- Hur väljer vi vad som är rätt?

IDENTITET

- Vår identitet(vem vi är) lär vi oss, när vi förstår hur andra människor uppfattar oss och beter sig kring oss.
- Social identitet beskriver grupper vi känner tillhörighet med.
- Personlig identitet beskriver hur vi skiljer oss från andra människor i de grupper vi tillhör.
- Vi skapar våra personligheter i grupper med andra människor.
- Det är en process som börjar under tidig barndom och fortsätter hela livet.

OLIKA LIVSSTILAR

<https://www.youtube.com/watch?v=NhLxspVnzZ0>

https://www.youtube.com/watch?v=_XTHD60YRzk

GRUPPER

- En grupp kan beskrivas som ett antal människor som alla känner samhörighet med varandra på något sätt.
- Människan är en social varelse och hon ingår i flera grupper i sitt liv.
- Det kan handla om skolklassen likväl som ett politiskt parti eller familjen.
- Människan har alltid ställt sig frågan:
-vem är jag? -vem skulle jag vilja vara? -vilken plats har jag i gruppen?
- Grupper nybildas, ändras och upphör hela tiden. Men behovet av att tillhöra en grupp finns alltid kvar och ingen kan helt ställa sig utanför samhällets grupper.

ROLLER

- I alla grupper finns deltagare, olika individer med olika roller.
- Någon kommer att vara lyssnaren i gruppen, någon kommer att vara ledaren och någon kanske blir den roliga personen.
- Att man har en roll i en grupp betyder inte att man har samma roll i alla grupper, utan man kanske är tystlåten tillsammans med vissa personer och mer pratglad med andra.
- Begreppet roll innefattar alla förväntningar som ställs på dig. - Om man tar lärarrollen som exempel så vet vi alla vad en lärare är och hur de ska bete sig.
-eller vet vi?

OLIKA ROLLER

- Mannen är det bästa könet och den som bestämmer!
- Kvinnan ska lyssna och lära!
- Det är bara mannen som ska laga bilen!
- Mannen måste vara stor & stark!
- Det är bara kvinnan som ska laga mat!
- Vad är manligt och vad är kvinnligt?
- Jämställdhet, vad betyder det?
- Vem bestämmer att det ska vara så?
- På vilket sätt kan vi påverka?
- Har Sverige ett jämställt samhälle?
- Kan vi alltid förbättra oss isf hur?

JÄMLIKHET OCH JÄMSTÄLLDHET

Jämlikhet och jämställdhet betyder olika saker.

- Jämställdhet handlar om jämlikhet mellan män och kvinnor.
- Jämlikhet är när alla människor har samma värde och behandlas lika.
- Alla människor har rätt att säga vad de tycker, tro på vilken gud de vill och välja vilken partner de vill leva med.

ARBETSUPPGIFT

- Hur arbetar man med att få Sverige mer jämställt?
- På vilka sätt försöker man få ett mer jämlikt samhälle i Sverige?
- Kan vi själva vara med att påverka dessa punkter och i så fall på vilket sätt?
- Kommer Sverige att bli mer jämställt och jämlikt i framtiden?

Arbeta tillsammans 3 i varje grupp. Skriv ner svaren och era tankarna på papper

NORMER

- För att samhällen och grupper ska kunna fungera krävs det att de fungerar som enhet(som en, tillsammans).
- Varje grupp har därför en uppsättning av regler som reglerar hur man ska bete sig, tänka och känna i specifika situationer.
- Några av reglerna är nedskrivna lagar och regler men det finns även oskrivna värderingar av vad som är rätt och fel. Vi kallar dessa skrivna och oskrivna regler för normer.
- Att lära sig normer kallas socialisation och sker genom familjen, skolan, fritidsverksamhet, vänner, media etc.
- Många normer som vi blir uppfostrade till blir självklara för oss.

EXEMPEL PÅ NORMER

<https://www.youtube.com/watch?v=tKT9MWv-6P4>

FLER EXEMPEL

- Vem är norm? Normer är det som anses normalt och inte behöver förklaras.
- För att beskriva det som faller utanför normen behövs ofta ett tillägg som visar att någon avviker från normen.
- Här är några exempel:
 - fotboll – tjejfotboll
 - läraren – den turkiska läraren
 - idrottaren – den funktionsnedsatta idrottaren
 - mamman – den lesbiska mamman
 - chefen – den kvinnliga chefen
 - sjuksköterskan – den manliga sjuksköterskan

- Vi behöver inte säga killfotboll, den svenska läraren, den funktionsobehindrade idrottaren, den kvinnliga sjuksköterskan, den heterosexuella mamman eller den manliga chefen eftersom de utgör normen.
- Men vad är rätt och vad är fel?
 - rätt och fel är svårt för det finns bara fel om någon anser att du gör fel i speciella situationer och grupptillhörigheter.(exempel, filmen om tunnelbanan)
- Det finns ingen människa som alltid och i alla situationer passar in på normen.
- En man som har nordiskt utseende, bär kostym och är 40 år får antagligen ofta ett bättre bemötande och blir tagen på större allvar än många andra.
 - men om samma man har läs- och skrivsvårigheter eller är ensamstående med två barn kanske han inte får ett lika bra bemötande.
- En person kan alltså utgöra normen på vissa områden utan att göra det på andra.

GENUSNORMER

- Det finns olika förväntningar på oss beroende på vilket kön vi tillhör.
- Det präglar vårt liv och påverkar allt från vilka jobb vi väljer, hur vi använder vår röst till den roll vi har samt hur vi uttrycker känslor.
- Det finns olika förväntningar på oss som tjejer/kvinnor respektive killar/män. Dessa förväntningar kallas genusnormer och begränsar handlingsutrymmet för alla oavsett kön.
- En gemensam norm för tjejer och killar är att de förväntas vara heterosexuella och passa in på de förväntningarna samhället har, för hur en tjej/kille ska vara och bete sig. Detta kallas heteronormen.
- Heteronormen innebär också att alla förväntas definiera sig som antingen kille eller tjej (vilket skapar svårigheter för t.ex. transpersoner).

- Vår könsidentitet(om vi känner oss som kille el tjej) har stor betydelse när det gäller att utforma våra egna liv och påverka samhället i stort.
- Killars/mäns ord väger ofta tyngre än tjejers/kvinnors och mansdominerade yrkesgrupper har ofta högre lön och högre status.
- Egenskaper och beteenden som kopplas till killar värderas oftast högre, både statusmässigt och ekonomiskt.
- Det finns även en maktobalans inom gruppen kvinnor och gruppen män. Förutom att präglas av genusnormer påverkas vi också av vår sexuella läggning, etniska tillhörighet, hudfärg, klasstillhörighet, funktionsförmåga etc.
- Att synliggöra(göra synligt, visa) och ifrågasätta de genusnormer vi ofta uppfattar som självklara är en måste för att jämna ut den maktobalans som finns mellan män och kvinnor idag.

